

NOORDZEEOVERLEG

Aan NZO leden
Van NZO-WKC

De WKC heeft het NZO een ongevraagd advies gegeven over verschillende **vormen van natuur in de toekomstige Noordzee** n.a.v. natuurherstel, natuurbouw en natuurversterking, in samenhang met andere functies. Dit is in het NZO van 11-10-2023.

Noordzeeoverleg

www.noordzeeoverleg.nl

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Rijnstraat 8
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

ContactpersoonLieke Alferink
secretaris

E: lieke.alferink@ofl.nl

Datum

15 september 2023

Memo

Notitie t.b.v. ruimtelijke ordening en natuur op de Noordzee

Inleiding

Met de bouw van windparken waarbij ook beoogd wordt de natuur te versterken ontstaat er "nieuwe natuur" o.a. door toevoeging aan het zeemilieu van harde substraten, zoals palen en stenen, waar zich andere soorten en habitattypen kunnen vestigen. Maar hoe natuurlijk is die natuur eigenlijk en wat betekent dat voor een eventuele toekomstige bescherming van dit type natuur? En wanneer is het nog natuur of eigenlijk meer cultuur of een antropogene toevoeging aan de zee, en wat zijn dan de implicaties voor het beheer en behoud hiervan. In deze notitie proberen wij de begrippen te definiëren en starten wij het gesprek over hoe in de toekomst om te gaan met de nieuwe mariene natuur om tegenstrijdige of onuitvoerbare regelgeving te voorkomen.

Dit gesprek lijkt ons noodzakelijk in het licht van een aantal afspraken uit het NZA, en discussies die lopen in het NZO en de NZO-werkgroepen.

Bijvoorbeeld in de werkgroep energie en infrastructuur waar gewerkt wordt aan een studie over natuur inclusief bouwen. Maar ook in de werkgroep beschermd gebied, waar er gesprekken lopen over het aanwijzen van beschermd gebied. Of in diverse werkgroepen als het gaat over inrichten van nieuwe natuur.

De WKC legt de volgende vraag voor aan het NZO: is het NZO van mening dat er aandacht aan dit vraagstuk besteed moet worden en zijn er tijd en financiële middelen beschikbaar om dit verder uit te werken?

Verschillende definities van omgaan met natuur op zee

Natuurherstel

Herstellen van (met name door visserij) verloren gegane habitatvormende structuren zoals oesterbanken, stenen, paardenmosselbanken, Sabellaria riffen.

Er kan onderscheid worden gemaakt in passief natuurherstel (gebiedsbescherming door het wegnemen van drukfactoren) en actief herstel (veranderingen in de natuur door aanbrengen substraat of organismen).

Natuurversterking

Ter plekke in zee: Het aanbrengen van extra artificiële substraten of structuren waarop organismen zich kunnen vestigen die tot verhoging van de lokale biodiversiteit leiden, voorbeelden zijn extra stenen en betonnen, houten of metalen structuren, bijvoorbeeld in en bij windparken.

Natuurversterkende maatregelen elders: maatregelen gericht op het weerbaarder maken van de (toestand van de) natuurlijke waarde. Deze maatregelen zijn weliswaar gericht op habitat/soorten die druk ondervinden van o.a. windparken op zee, maar de maatregelen zelf zijn niet per se gekoppeld aan windparken op zee (in ruimte, tijd of effect). Voorbeelden zijn het beschermen van een bestaande broedkolonie, en het creëren van nieuwe rust- en/of broedvoorzieningen.

Natuurbouw

Het modifieren van het onderwaterlandschap om hogere biodiversiteit en biomassa te bewerkstelligen, bijvoorbeeld om natuurwaarden te verhogen of voor duurzame oogst. Voorbeelden zijn het aanbrengen van reliëf door gaten, gleuven of heuvels te bouwen of het aanbrengen van kunstmatige rotsen of eilanden. Hierbij kan ook sprake zijn van habitatcreatie.

Natuur inclusief bouwen: hierbij wordt gekeken hoe een bouwwerk en mogelijke aanpassingen daarvan de aanwezige natuur(waarden) kan helpen. Deze maatregelen zijn niet per se gericht op het verminderen van effecten van de bouwwerken (bijvoorbeeld: windmolens of andere (energie)infrastructuur), maar gaan vooral over het natuurvriendelijker maken van die bouwwerken in zee. Bijvoorbeeld specifieke eisen die worden gesteld aan de (extra) steenbestorting rondom de monopiles, en gaten in monopiles ter bevordering van oesters of vissoorten.

Mitigerende maatregelen: maatregelen gericht op het voorkomen of verzachten van effecten van menselijke activiteiten (bv. wind op zee). Bijvoorbeeld bubbelschermen om onderwatergeluid te beperken voor zeezoogdieren of stilstand maatregelen om slachtoffers onder vleermuizen en vogels te verminderen.

De toekomst

Er komen dan verschillende vormen van natuur in de toekomstige Noordzee

1. Natuur die al lang in het gebied voorkomt
2. Herstelde natuur die gelijkenis vertoont met wat het ooit in een verleden is geweest
3. Natuur die zich gevestigd heeft op, door de mens al dan niet met dat doel, aangebracht substraat.

Hoe worden die verschillende vormen straks wel of niet duurzaam beschermd: Natuur type 1, mits erkent als VHR-gebied, zal onder de VHR-regelgeving bescherming genieten met natuurdoelen en acties voor herstel en handhaving. Natuurtype 2, zal afhankelijk van de samenstelling van habitat en biodiversiteit daar ook onder vallen.

Voor met name Natuur type 3 moeten ook richtlijnen voor toekomstig beheer geformuleerd worden.

(Voor soortenbescherming is een richtinggevende analogie te trekken met situaties op het land: daar mogen bv. Nest- en rustplaatsen van vogels en vleermuizen in gebouwen niet worden verstoord of vernietigd. Voor gebiedenbescherming ligt de vraag meer open: willen we dergelijke anthropogene habitats aanwijzen als beschermde gebieden of niet? (ervan uitgaande dat daarvoor geen wettelijke blokkade ligt in de VHR))

Andere gebruiksfuncties en aspecten die een rol kunnen spelen

Andere gebruiksfuncties die ook effect op habitat en biodiversiteit kunnen hebben: Olie- en gaswinning, zand- en grindwinning, baggeren, storten bagger, aanleg structuren (bijv eilanden). Er zijn nog meer aspecten die een rol spelen, zoals juridische regelgeving (Vogel Richtlijn, Habitat Richtlijn, Natura 2000, Water Richtlijn Marien) en effecten van klimaatverandering.

Verskillende vormen van beschermde gebieden (aanpassen aan praktijk)

- 100 % beschermd gebied nul activiteit, 0 windmolens, 0 scheepvaart 0 interferentie
- Geen bodem beroerende visserij
- Geen enkele vorm van visserij
- Alleen scheepvaart
- Alleen windmolens?

Wat wordt beschermd?

Vogels, Vissen, Benthos (bodemdieren), Zeezoogdieren, gehele Habitat(type)
inclusief fauna.

